

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobce: **A. M.**, zastoupeného Mgr. Vojtěchem Mihalíkem, advokátem se sídlem J. Palacha 121/8, Břeclav, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 29. 1. 2015, čj. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 1. 2016, čj. 33 Ad 5/2015 - 79,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Vojtěchu Mihalíkovi, advokátovi se sídlem J. Palacha 121/8, Břeclav, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 1.300 Kč, která mu bude zaplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná rozhodnutím prvního stupně snížila ode dne 8. 12. 2014 výši žalobcova invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně na invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně podle § 56 odst. 1 písm. d) a § 41 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Podkladem tohoto rozhodnutí byl posudek o invaliditě Okresní správy sociálního zabezpečení v Břeclavi ze dne 15. 9. 2014,

podle kterého žalobce nebyl již shledán invalidním pro invaliditu třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Nicméně byl stále hodnocen pro invaliditu druhého stupně podle § 39 odst. 2 písm. b) téhož zákona, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost o 60 %. Žalobce podal proti rozhodnutí námitky, které žalovaná zamítla rozhodnutím ze dne 29. 1. 2015, čj. X.

[2] Proti rozhodnutí žalované podal žalobce včasnou žalobu, kterou krajský soud napadeným rozsudkem zamítl jako nedůvodnou a zároveň rozhodl o nákladech řízení.

II. Důvody kasační stížnosti a vyjádření žalované

[3] Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost. V ní uvádí kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Nesprávné posouzení věci a nedostatek důvodů shledává zejména ve skutečnosti, že jeho zdravotní stav byl a je dle lékařských zpráv předložených do řízení fakticky stejný jako v případě předchozího posuzování jeho zdravotního stavu pro účely zjištění invalidity, přičemž nyní se nachází pouze v remisi. V roce 2012 byl zdravotní stav stěžovatele posouzen jako způsobující invaliditu III. stupně. Lékařské zprávy, které byly provedeny jako důkaz před správním orgánem, jasně definovaly zdravotní stav stěžovatele tak, že se tento od doby posledního posuzování nezměnil, přičemž k hlavnímu důvodu invalidity přibýly další zdravotní komplikace způsobené mj. pobytem stěžovatele ve výkonu trestu odnětí svobody. Nezměnil-li se zdravotní stav stěžovatele a nedošlo-li ke změně právní úpravy, tak musí nutně být i posouzení zdravotního stavu stěžovatele totožné jako v případě předchozího posuzování. Rozdílné právní posouzení ze strany posudkového lékaře i krajského soudu je nepřijatelné.

[5] Zdravotní stav stěžovatele nebyl posudkovým lékařem ani v řízení před krajským soudem zjišťován přímým kontaktem se stěžovatelem. Při posuzování tak důležité otázky jako je zjištění zdravotního stavu pro účely určení invalidity by bylo vhodné, aby posuzující lékař stěžovatele alespoň zahlédl před tím, než vysloví „verdict“. Vycházet pouze z lékařských zpráv, které jsou staršího data a nejsou činěny odborníky se specializací, nýbrž praktickými lékaři vykonávajícími praxi ve věznicích, považuje za nedostatečné. Stěžovatel byl sice k posudkovému lékaři pozván, avšak z objektivních důvodů (výkon trestu odnětí svobody) se nemohl dostavit. Požádal proto o návštěvu posudkového lékaře přímo ve věznici, načež mu bylo odpovězeno, že si posudkový lékař vystačí s uvedenými lékařskými zprávami. Stěžovatel dále navrhl vypracování znaleckého posudku či předložení odborné zprávy lékařů, kteří jeho zdravotní stav v minulosti již posuzovali, avšak soud tomuto důkaznímu návrhu nevyhověl. Dále stěžovatel soudu doložil, že není jisté, zda je či není infikován virem žloutenky a virem HIV. Soud tyto skutečnosti odmítl s tím, že není postaveno najisto, zda byl stěžovatel skutečně některým z těchto virů nakažen. Dle názoru stěžovatele však měl soud tyto skutečnosti vyvrátit či potvrdit zkoumáním lékaře. Žalovaná i krajským soud tedy nepostupovaly dostatečně

důsledně v otázce zjištění zdravotního stavu stěžovatele. Proto navrhl, aby kasační soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Žalovaná kasačnímu soudu sdělila, že nehodlá využít možnosti vyjádřit se ke kasační stížnosti, neboť nemá žádné výhrady k provedenému důkaznímu řízení ani k napadenému rozsudku.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení. Dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti a je projednatelná.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku a až následně námitkami směřujícími do nesprávného posouzení právní otázky krajským soudem a do vady řízení spočívající v porušení zákonných ustanovení o řízení při zjišťování skutkového stavu věci.

[10] Z kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatel nesouhlasí s rozsudkem krajského soudu z důvodu nepřezkoumatelnosti spočívající v jeho nedostatečném odůvodnění a překvapivosti jeho závěrů, stejně jako závěrů posudkové komise v jejím posudku a závěrů žalované v napadeném rozhodnutí.

[11] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené „[...] nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.“ V daném případě je stěžovatelem tvrzena nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů, k níž se v obecné rovině Nejvyšší správní soud mnohokrát vyjádřil (viz např. rozsudky ze dne 4. 12. 2003, čj. 2 Ads 58/2003 - 75, ze dne 29. 7. 2004, čj. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, čj. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, čj. 2 Afs 24/2005 - 44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 25. 5. 2006, čj. 2 Afs 154/2005 - 245, ze dne 17. 1. 2008, čj. 5 As 29/2007 - 64). Rozhodnutí soudu je třeba považovat za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, pokud například není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů nebo při utváření právního závěru, z jakého důvodu soud považoval žalobní námitky za liché či mylné, proč nepovažoval za důvodnou právní argumentaci v žalobě, proč podřadil daný skutkový stav pod určitou právní normu. O nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů se jedná rovněž i v případě, kdy soud opomněl vypořádat některou z uplatněných námitek, nebo pokud odůvodnění napadeného rozhodnutí obsahuje pasáže citované z jiného rozhodnutí, které se však týkalo skutkově i právně odlišné věci, aniž by soud rozvedl způsob aplikace závěrů vyslovených v takovém rozhodnutí na posuzovaný případ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2012, čj. 8 Afs 60/2012 -

27). Krajský soud v napadeném rozsudku v dostatečném rozsahu zdůvodnil, proč převzal závěry z posudků posudkové komise. Rovněž se vypořádal se všemi žalobními námitkami, jednotlivě je posoudil, přesvědčivě a v dostatečném rozsahu zdůvodnil své závěry, a jeho rozsudek je tedy plně přezkoumatelný.

[12] V rozsudku ze dne 15. 5. 2013, čj. 6 Ads 11/2013 – 20, Nejvyšší správní soud konstatoval, že „[s]právní soud sám zdravotní stav žadatele o invalidní důchod nepřezkoumává. Nejsou-li namítány jiné vady řízení, správní soud v řízení o správní žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity a změny jejího stupně, resp. v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu, ověřuje pouze to, zda posudek příslušné posudkové komise, o němž se opírá správní rozhodnutí, je úplný a přesvědčivý (test úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku), případně – namítal-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (test řádného složení posudkové komise).“ Soud tedy nepřezkoumává zdravotní stav stěžovatele, avšak zkoumá, zda zjištěný zdravotní stav odpovídá přiznanému stupni invalidity, se kterým souvisí přiznání invalidního důchodu.

[13] Podle § 39 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní tehdy „[...] jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %“. Podle procentního vyjádření poklesu pracovní schopnosti rozlišuje odst. 2 uvedeného ustanovení invaliditu prvního, druhého a třetího stupně s tím, že o invaliditu druhého stupně se jedná v případě, jestliže poklesla pracovní schopnost pojištěnce nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %. Podle odstavce 3 téhož paragrafu se pracovní schopností pojištěnce rozumí „[...] schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.“

[14] Posouzení míry poklesu pracovní schopnosti a stanovení dne vzniku invalidity je otázkou odbornou. Rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Proto je nutné klást důraz na správnost, přesvědčivost a úplnost posudku vydaného posudkovou komisí, jež musí krajský soud pečlivě zkoumat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, čj. 4 Ads 13/2003 – 54).

[15] V daném případě měla žalovaná k dispozici posudek lékaře posudkové služby OSSZ a posudek posudkového lékaře žalované, přičemž oba posudky dospěly k závěru, že u stěžovatele je snížena jeho pracovní schopnost o 60 %, což odpovídá invaliditě druhého stupně. Krajský soud si z vlastní iniciativy nechal zpracovat posudek posudkové komise ministerstva, dle kterého je stěžovatel invalidní pro invaliditu druhého stupně se sníženou pracovní schopností 55 %, přičemž příčinou snížené pracovní schopnosti je jeho bipolární

afektivní porucha. Všechny tři posudky odborných subjektů jsou tedy ve shodě v otázce příčin invalidity stěžovatele, stupně jeho invalidity, a jsou řádně odůvodněné.

[16] K námitce, že byl nesprávně posouzen stěžovatelův zdravotní stav, resp. míra snížené pracovní schopnosti, Nejvyšší správní soud konstatuje, že se jedná o stěžovatelův subjektivní pocit, který je však v rozporu se třemi shodujícími se objektivními posouzeními odborných lékařů a posudkové komise. V této souvislosti soud odkazuje na rozsudek ze dne 14. 3. 2007, čj. 3 Ads 93/2006 - 88, ve kterém kasační soud konstatoval, že „[b]yl-li zdravotní stav žalobce posouzen dvěma posudky posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, shodně uzavřenými s tím, že pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti žalobce činí 35 %, a nikoli - pro plnou invaliditu potřebných - minimálně 66 % (§ 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění), nemá subjektivní přesvědčení žalobce, že je „stoprocentně invalidní“, oporu ve výsledcích dokazování.“ V tomto případě tedy není možné přisvědčit stěžovateli, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně, pokud tři odborná posouzení jsou opačného názoru.

[17] Dále stěžovatel namítl, že posudek posudkové komise ministerstva byl vypracován pouze na základě zdravotní dokumentace poskytnuté od praktického lékaře z věznice, nikoli po přímém kontaktu komise se stěžovatelem. K tomu kasační soud konstatuje, že tento posudek (ve znění jeho doplnění) byl vypracován na základě širokého spektra podkladů, přičemž zdravotní dokumentace poskytnutá MUDr. M. P., praktickým lékařem ve Věznici, nepředstavuje jediný podklad daného posudku. Naopak podkladem pro posouzení byly nálezy od psychiatra, neurologa, praktického lékaře a dalších specialistů, přičemž tyto nálezy představují podklady aktuální (datum jejich zpracování spadá do druhé poloviny roku 2014 a první poloviny roku 2015). V této souvislosti Nejvyšší správní soud dále poukazuje na rozsudek ze dne 15. 9. 2004, čj. 3 Ads 7/2004 - 70, ve kterém zdejší soud výslovně uvedl, že „[k] objektivnímu posouzení zdravotního stavu není zapotřebí, aby posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona ČNR č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) provedla sama zdravotní prohlídku, pokud má k dispozici kompletní zdravotní dokumentaci posuzované osoby.“ Kasační soud tedy uzavírá, že k posouzení zdravotního stavu stěžovatele nebyl nezbytný přímý osobní kontakt posudkové komise se stěžovatelem, jelikož komise měla k dispozici kompletní a aktuální zdravotní dokumentaci.

[18] K námitce, že se zdravotní stav stěžovatele nikterak nezměnil, a proto by mělo být neměnné i posouzení zdravotního stavu, kasační soud odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2003, čj. 3 Ads 7/2003 - 42, dle kterého „[d]ůvodem zániku plné invalidity nemusí být vždy jen zlepšení zdravotního stavu, ale i stabilizace zdravotního stavu, neboť sama stabilizace dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu spojená s adaptací člověka na situaci vyvolanou například zdravotním postižením může vést k obnovení pracovní schopnosti ve vymezeném rozsahu (§ 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění).“ Jak se shodují podkladové posudky, příčina invalidity stěžovatele je již delší dobu v remisi, přičemž jeho zdravotní stav se stabilizoval. Bipolární afektivní porucha nevede k poruše kognitivních funkcí a stěžovatel je schopen pracovat s určitým omezením v oboru, pro který je vzdělán či pro něj má příslušnou praxi.

[19] Stěžovatel dále namítl, že krajský soud nevyhověl návrhu na doplnění dokazování o vypracování znaleckého posudku či předložení odborné zprávy lékařů, kteří jeho zdravotní stav již dříve posuzovali. K tomu Nejvyšší správní soud v první řadě uvádí, že krajský soud nepochybil, pokud návrhu nevyhověl. V daném případě měl soud k dispozici tři odborné posudky, které se shodovaly ve svých závěrech, a nebylo tedy namístě provádět další dokazování. Situace by byla odlišná, pokud by si odborné posudky odporovaly. V takovém případě by bylo zcela namístě nechat zpracovat revizní znalecký posudek, jenž znovu komplexně zhodnotí zdravotní stav stěžovatele a vyjádří se k rozporům mezi posudky (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 5. 2013, čj. 6 Ads 12/2013 – 22). V posuzovaném případě však žádné rozpory v posudcích nebyly, a proto byl postup krajského soudu správný.

[20] Námitku, že nebylo postaveno najisto, zda je či není stěžovatel infikován virem žloutenky či virem HIV, shledal soud jako nepřipustnou. Žádný z posudků (vyjma doplňujícího posudku ze dne 26. 11. 2015, který si nechal vypracovat krajský soud) neobsahuje zmínku o tom, že by byl stěžovatel infikován virem HIV, přičemž proti této skutečnosti v rámci správního řízení stěžovatel nikterak nebrojil. Stejně tak jeho žaloba neobsahuje žádnou takovou námitku. Infikaci virem hepatitidy typu C zmiňuje až posudek posudkové komise žalované ze dne 20. 1. 2015, přičemž dřívější posudek OSSZ ze dne 15. 9. 2015 neuvádí infikaci tímto virem. Stěžovatel žádnou námitku do nedostatečného posouzení infekce ani tímto virem neuvedl ve svých námitkách proti rozhodnutí prvního stupně, resp. nikterak nebrojil proti posouzení infekce virem hepatitidy typu C v žalobě proti rozhodnutí o námitkách žalované. To učinil až ve vyjádření k posudku posudkové komise ze dne 10. 9. 2015, tedy po uplynutí lhůty k podání žaloby. S ohledem na znění § 104 odst. 4 s. ř. s., ve spojení s § 71 odst. 2 věty třetí s. ř. s. Nejvyšší správní soud uzavírá, že se jedná o námitky nepřipustné, a proto se jimi soud věcně nezabýval (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2008, čj. 1 Afs 102/2008 – 39).

[21] Nejvyšší správní soud tak konstatuje, že žalovaná správně posoudila zdravotní stav stěžovatele, a to ke dni vydání svého rozhodnutí. Krajský soud se dostatečně vypořádal s žalobními námitkami, řádně zdůvodnil své závěry a napadený rozsudek je plně přezkoumatelný. Dále soud neshledal v postupu správních orgánů ani krajského soudu žádná pochybení, která by měla za následek nezákonnost jejich meritorních rozhodnutí. Kasační stížnost tedy není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[22] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů kasační stížnost podle § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[23] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalované, které by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec její běžné úřední činnosti nevznikly.

[24] Krajský soud ustanovil stěžovateli zástupce z řad advokátů, jehož zastupování trvá i v řízení o kasační stížnosti; náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Výše těchto nákladů spočívá v odměně advokáta za jeden úkon právní služby (kasační stížnost) v částce 1.000 Kč [§ 9 odst. 2, § 7 bod 3 a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] a v náhradě hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Celkově tedy bude ustanovenému advokátovi Mgr. Vojtěchu Mihalíkovvi vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu částka 1.300 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. dubna 2016

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu